

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره)
دانشکده علوم انسانی
گروه حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
رشته حقوق جزا و جرم شناسی

عنوان

بررسی مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز
مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و ماهیت این جرایم در حقوق
کیفری ایران

استاد راهنما

دکتر احسان یآوری

استاد مشاور

دکتر جواد ریاحی

دانشجو

غزل رزمجو دوکشکانی

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه آیت ... العظمی بروجردی (ره)

صور تجلسه دفاع

با تاییدات خداوند متعال جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد / خانم غزل رزمجود و کشکانی در رشته حقوق گرایش جزا و جرم‌شناسی تحت عنوان بررسی مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و ماهیت این جرایم در حقوق کیفری ایران که در تاریخ ۱۳۹۷/۰۳/۲۱ در جلسه شورای تحصیلات تکمیلی به تأیید رسیده است با حضور استاد (استادان) راهنما، مشاور و هیات داوران در دانشگاه آیت ... العظمی بروجردی (ره) در تاریخ ۱۳۹۸/۰۳/۰۷ تشکیل گردید. در این جلسه، پایان نامه فوق با موفقیت مورد دفاع قرار گرفت. نامبرده نمره به عدد ۱۸، به حروف هیجده و امتیاز _____ را دریافت نمود.

استاد (استادان) راهنما

امضاء	۱- دکتر احسان یآوری
امضاء	۲- استاد (استادان) مشاور
امضاء	۱- دکتر جواد ریاحی
امضاء	۲-

هیات داوران

امضاء	۱- دکتر مائثالله کریمی
امضاء	۲- دکتر مهدی چگنی

معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگی؛ به پاس قلب بزرگشان که فریادرس است و سرگردانی و ترس در پناهشان به شجاعت می‌گراید.

خواهرم

به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش وجودش که در این سردترین روزگاران بهترین پشتیبان است.

تعهد نامه

عنوان پایان نامه: بررسی مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و ماهیت این جرایم در حقوق کیفری ایران

اینجانب غزل رزمجو دوکشکانی دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرمشناسی

دانشکده علوم انسانی دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) تحت راهنمایی دکتر احسان یاوری

متعهد می شوم:

- نتایج ارائه شده در این پایان نامه حاصل مطالعات علمی و عملی اینجانب بوده، مسئولیت صحت و اصالت مطالب مندرج را به طور کامل بر عهده می گیرم.
- در خصوص استفاده از نتایج پژوهشهای محققان دیگر به مرجع مورد نظر استناد شده است.
- مطالب مندرج در این پایان نامه را اینجانب یا فرد دیگری به منظور اخذ هیچ نوع مدرک یا امتیازی تاکنون به هیچ مرجعی تسلیم نکرده است.
- کلیه حقوق معنوی این اثر به دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) تعلق دارد. مقالات مستخرج از پایان نامه، ذیل نام دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) به چاپ خواهد رسید.
- حقوق معنوی تمام افرادی که در به دست آمدن نتایج اصلی پایان نامه تاثیر گذار بوده اند در مقالات مستخرج از رساله رعایت خواهد شد.

تاریخ

نام و امضاء دانشجو غزل رزمجو دوکشکانی

مالکیت نتایج و حق نشر

- ❖ کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) به دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی (ره) تعلق دارد و بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه قابل واگذاری به شخص ثالث نیست.
- ❖ استفاده از اطلاعات و نتایج این پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

تشکر و قدردانی

خداوند سبحان را شاکرم که نعمت سلامت و توفیق قرارگرفتن در مسیر کسب علم و دانش عطا نمود تا بتوانم مقطع دیگری از مقاطع تحصیلی را پشت گذارم، در این رهگذر بر خود لازم می دانم از همه کسانی که در طول تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد و نیز در تهیه این پایان نامه مساعدت و یاریم نمودند، سپاسگذاری نمایم، از اساتید و فرهیختگانی که در این مدت چون شمع فروزانی سوختند تا پیاموزند، بویژه جناب آقای دکتر احسان یآوری به عنوان استاد راهنما و جناب آقای دکتر جواد ریاحی به عنوان استاد مشاور قبول زحمت نمودند و با نصایح و ارشادات به حق خویش و نیز صبر و بردباری وصف ناپذیرشان اصلاحات ساختاری زیادی را متذکر گردیدند.

چکیده:

رعایت و حفظ حریم خصوصی افراد از حقوقی است که مورد توجه نظام های حقوقی مختلف و همچنین مورد تأیید اسلام و فقها قرار گرفته است؛ حقوق ایران نیز به تبعیت از شریعت اسلام و فقه امامیه ورود غیر مجاز به حریم خصوصی را منع نموده و برای آن مجازات در نظر گرفته است. جرائم علیه محرمانگی داده ها و یا به دیگر سخن، جرائم دسترسی، شنود غیر مجاز و افشای غیر مجاز مراسلات از مصادیق جرائم علیه محرمانگی داده ها به شمار می آیند که مورد جرم انگاری قرار گرفته اند. در اسلام و حقوق بشر اصل بر صیانت و دفاع از حریم خصوصی و اطلاعات افراد است و صرفاً در موارد استثنایی و مواردی که در تراحم حقوق فردی و جمعی، حقوق جمعی و حفظ نظام اهم باشد، اجازه ی دسترسی، شنود و افشای مراسلات افراد داده میشود. حریم خصوصی اشخاص، دسترسی غیرمجاز، استراق سمع و افشای مراسلات افراد از اهمیت خاصی در فقه اسلامی و حقوق ایران برخوردار است و قواعد خاصی در این زمینه از سوی شارع وضع گردیده به طوری که زندگی خصوصی اشخاص و مکالمات و مراسلات آن ها بایستی علاوه بر اینکه از سوی حکومت اسلامی مصون از تعرض باشد بلکه حفظ آن ها وظیفه ایی همگانی از سوی تمام افراد جامعه میباشد. بنابراین میتوان نتیجه گرفت که قواعد مربوط به حفظ حریم خصوصی و حفظ مکالمات و مراسلات افراد در فقه و حقوق اسلام از مترقی ترین قواعد حتی در دوران کنونی میباشد. از این رو پژوهش حاضر با این هدف به نگارش درآمده که به بررسی مبانی فقهی جرم انگاری این جرائم و ماهیت آنها در حقوق کیفری ایران بپردازد و در این خصوص با توجه به روش تحقیق به صورت توصیفی - تحلیلی و با بهره گیری از ابزار کتابخانه ای به این نتیجه دست یافتیم که مهم ترین این مبانی عبارتند از: آیات که از جمله ی مهم ترین این آیات عبارت است از آیه ی ۱۲ سوره ی حجرات، روایات، سیره ی معصومین، اجماع فقها و اصول مسلم فقهی از جمله اصل اباحه، حق برخورداری از حریم خصوصی افراد، قاعده لاضرر و اصل احترام به حریم مومن اشاره کرد؛ از آن جا که این آیات و روایات و همچنین اصول فقهی نام برده شده همگی قائل به ممنوعیت نقض حریم خصوصی و حرمت این حریم شده اند بنابراین میتوانند مبنای جرم انگاری جرایم علیه حریم خصوصی از جمله شنود، دسترسی و افشای مراسلات واقع شوند و مورد استناد قرار گیرند. و همچنین به این نتیجه دست یافتیم که مشهور فقها جرایم دسترسی، شنود و افشای مراسلات را منع نموده و آن را مستلزم ضمان دانسته اند، حقوق کیفری ایران نیز در خصوص اینگونه جرایم، مجازات در نظر گرفته و مرتکبین آن ها را مستلزم مسئولیت کیفری میداند؛ همچنین در پژوهش حاضر به بررسی ارکان و عناصر لازم برای تحقق جرایم موضوع پژوهش، از جمله عنصر قانونی، عنصر مادی و عنصر روانی پرداخته شده است و این عناصر به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته شده اند و موارد ابهام و خلاهای قانونی که در این زمینه وجود دارد مورد بررسی قرار گرفته است.

کلید واژه: استراق سمع - دسترسی غیر مجاز - افشای مراسلات - محرمانگی اطلاعات - حریم خصوصی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات تحقیق
۲	مقدمه:
۴	۱- بیان مسأله:
۵	۲- ضرورت و اهمیت پژوهش:
۶	۳- پیشینه پژوهش:
۷	۴- اهداف پژوهش:
۸	۵- سؤالات پژوهش:
۸	۶- فرضیات پژوهش:
۹	۷- روش تحقیق:
۹	۸- ساماندهی تحقیق:
	فصل دوم: مفهوم شناسی و تاریخچه
۱۲	مبحث نخست: مفهوم شناسی
۱۲	گفتار نخست: جرم انگاری
۱۲	گفتار دوم: دسترسی غیر مجاز
۱۳	گفتار سوم: شنود
۱۴	گفتار چهارم: افشای مراسلات
۱۴	بند نخست: افشاء
۱۴	بند دوم: مراسلات
۱۵	گفتار پنجم: جرم سایبری
۱۷	گفتار ششم: حریم خصوصی
۱۹	مبحث دوم: پیشینه تاریخی
۱۹	گفتار نخست: پیشینه تاریخی جرم انگاری دسترسی غیر مجاز

گفتار دوم: پیشینه تاریخی جرم انگاری شنود غیر مجاز.....	۲۱
گفتار سوم: پیشینه تاریخی جرم انگاری افشای مراسلات	۲۲
فصل سوم: مبانی فقهی جرم انگاری جرائم دسترسی، شنود و افشای مراسلات و حکم این جرائم در فقه	
مبحث نخست: مبانی فقهی.....	۲۸
گفتار نخست: مبانی فقهی حمایت از حریم خصوصی	۲۸
بند نخست: قاعده صحت و اصل اباحه	۲۸
بند دوم: اصل احترام به حریم مومن	۲۹
مبحث دوم: مبانی فقهی ممنوعیت استراق سمع	۳۴
مبحث سوم: ممنوعیت تجسس و تحسس و تفتیش	۳۶
گفتار نخست: آیات	۳۷
گفتار دوم: روایات	۳۹
گفتار سوم: از دیدگاه فقها	۴۱
گفتار چهارم: موارد جواز تجسس در موارد خاص	۴۲
مبحث چهارم: مصونیت مکاتبات، مخابرات و ارتباطات خصوصی افراد.....	۴۳
گفتار نخست: حمایت از مکاتبات افراد در روایات	۴۳
گفتار دوم: حمایت از مکاتبات و ارتباطات افراد در فرمان هشت ماده‌ای امام خمینی.....	۴۵
مبحث پنجم: حکم دسترسی و شنود غیر مجاز و افشای مراسلات از نگاه فقه و فقها	۴۵
گفتار نخست: حکم شنود غیر مجاز در فقه	۴۵
گفتار دوم: حکم دسترسی غیر مجاز در فقه	۴۷
گفتار سوم: حکم افشای مراسلات در فقه:.....	۴۸
فصل چهارم: ماهیت و عناصر تشکیل دهنده جرائم دسترسی و شنود و افشای مراسلات در حقوق کیفری ایران و موارد ابهام و خلاهای قانونی در این زمینه	
مبحث نخست: ارکان تشکیل دهنده شنود غیر مجاز	۵۱
گفتار نخست: رکن قانونی.....	۵۴
گفتار دوم: رکن مادی	۵۶

۵۶	بند نخست: رفتار
۵۶	بند دوم: شرایط اوضاع و احوال
۵۸	بند سوم: مصادیق شنود غیر مجاز
۵۹	بند چهارم: نتیجه
۶۰	گفتار سوم: رکن روانی
۶۰	مبحث دوم: ارکان تشکیل دهنده جرم دسترسی غیر مجاز
۶۱	گفتار نخست: رکن قانونی
۶۴	گفتار دوم: رکن مادی
۶۵	بند نخست: رفتار
۶۶	بند دوم: شرایط و اوضاع و احوال
۶۷	بند سوم: مصادیق دسترسی غیر مجاز
۶۷	بند چهارم: نتیجه
۶۸	گفتار سوم: رکن روانی
۶۸	مبحث سوم: ارکان تشکیل دهنده جرم افشای مراسلات
۶۹	گفتار نخست: رکن قانونی
۷۰	گفتار دوم: رکن مادی
۷۱	بند نخست: رفتار
۷۱	بند دوم: شرایط و اوضاع و احوال
۷۲	بند سوم: مصادیق
۷۲	بند چهارم: نتیجه
۷۲	گفتار سوم: رکن روانی
	مبحث چهارم: رویکرد قوانین جاری نسبت به جرائم دسترسی ، شنود و افشای مراسلات و موارد ابهام و خلأ های قانونی در این زمینه
۷۱	گفتار نخست: رویکرد قوانین جاری نسبت به جرائم دسترسی، شنود و افشای مراسلات و جرائم رایانه ای
۷۲	گفتار دوم : مسئولیت کیفری در خصوص جرائم دسترسی ، شنود و افشای مراسلات

- بند نخست: مسئولیت کیفری در جرم دسترسی غیر مجاز ۷۳
- بند دوم: مسئولیت کیفری در جرم شنود غیر مجاز ۷۶
- بند سوم : مسئولیت کیفری در جرم افشای مراسلات..... ۷۶
- گفتار سوم:موارد ابهام و خلأ های قانونی در جرایم دسترسی، شنود ،افشای مراسلات و جرائم رایانه ای..... ۷۶
- مبحث پنجم: جرم انگاری جرائم علیه محرمانگی داده ها در حقوق کیفری ایران..... ۸۰
- گفتار نخست: جرم انگاری جرم دسترسی غیر مجاز ۸۶
- گفتار دوم: جرم انگاری جرم شنود غیر مجاز..... ۸۸
- گفتار سوم: جرم انگاری جرم افشای مراسلات ۸۹
- نتیجه گیری:..... ۹۱
- پیشنهادهات: ۹۴
- منابع: ۹۵

فصل اول:

کلیات تحقیق

مقدمه:

از اموری که در جوامع بشری رشد قابل توجهی داشته است، امر ارتباطات و اطلاعات و مکالمات افراد است که نقش بسزایی را در همه ی سطوح زندگی انسان ایفا میکنند. از آنجا که تمامی امور پرورش یافته دست بشر، علاوه بر اثرات سازنده، دارای اثرات مخرب نیز هستند، نمیتوان امر ارتباطات را از این مقوله مستثنی دانست، تا بدانجا که به همان اندازه که اثرات مثبت و سازنده ی آن موجب آرامش است، اثرات منفی آن هم موجب سلب آرامش میشود.

حریم خصوصی اطلاعات و ارتباطات، قلمرویی از زندگی هر فرد است که انتظار معقول دارد دیگران بدون رضایت او وارد آن قلمرو نشوند و به اطلاعات آن قلمرو دسترسی نداشته باشند.

جرم انگاری استراق سمع، دسترسی به اطلاعات افراد و افشای مراسلات افراد برای رعایت حقوق شهروندی ضروری است. نظم عمومی و امنیت جامعه نیز ایجاب میکند که تجسس، دسترسی و ورود در این حریم خصوصی، اعم از تجسس و دسترسی و شنود مکالمات و ارتباطات مخابراتی و سایبری و مکاتبات پستی افراد، بدون رعایت موازین حقوقی و بدون اجازه ی قاضی، مشمول کیفر و مجازات باشد.

حفظ حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات و اطلاعات و مراسلات افراد از مهم ترین ابعاد حقوق شهروندی است که با توجه به اهمیت آن، مورد توجه نظام های حقوقی مختلف و همچنین مورد تایید اسلام و فقها قرار گرفته است.

دسترسی، شنود غیرمجاز و افشای غیرمجاز مراسلات از مصادیق تعرض به حریم خصوصی بوده که در قوانین کیفری ایران، جرم انگاری شده و به رسمیت شناخته شده اند.

قدمت حمایت از حریم خصوصی اطلاعات و ارتباطات افراد در فقه بسیار بیشتر از سایر نظام های حقوقی است و حقوق اسلام و فقه دارای مترقی ترین قواعد در این زمینه حتی در دوره ی کنونی است اما بسیاری از این قدمت غافل اند و گمان کرده اند خواستگاه آن غرب و کنوانسیون های حقوق بشر است.

در این نوشتار سعی شده است به بررسی مبانی فقهی حمایت از حریم خصوصی از جمله آیات، روایات و اصول مسلم فقهی از جمله قاعده صحت، اصل احترام به حریم مومن، حق برخورداری از حریم خصوصی و اصل لاضرر پرداخته شود چرا که شناسایی مبانی احترام به حریم خصوصی در فقه، به منظور بهره گیری از این تعلیمات در وضع قوانین کارآمد در جهت حمایت از حریم خصوصی اشخاص است.

از دیگر اهداف اصلی پژوهش حاضر بررسی عناصر تشکیل دهنده ی جرایم دسترسی، شنود غیرمجاز و افشای غیرمجاز مراسلات در حقوق کیفری ایران، موارد سکوت قانونگذار درباره این جرایم و موارد ابهام و به نوعی تبیین رویکرد قوانین جاری نسبت به این جرایم است.

هدف دیگر پژوهش تبیین حکم جرایم دسترسی، شنود غیرمجاز و افشای غیرمجاز مراسلات در فقه است، که اجماع فقها قائل به عدم جواز شنود، دسترسی و افشای مراسلات هستند مگر در مواردی که مصلحت اهم ایجاب کند.

۱- بیان مسأله

یکی از مهم‌ترین ابعاد حقوق شهروندی، حفظ مراسلات و مکالمات مخابراتی شهروندان است؛ در غیر این صورت امنیت روانی شهروندان و نظم اجتماعی بر هم می‌ریزد، به همین دلیل در اسلام و حقوق بشر اصل بر صیانت و دفاع از حریم خصوصی افراد و حفظ مکالمات و مراسلات افراد است و صرفاً در موارد استثنایی و مواردی که در تراحم حقوق فردی و جمعی، حقوق جمعی و حفظ نظام اهم باشد، اجازه شنود داده شده است. در حقوق اسلام و

مبانی فقهی و دینی نیز منع استراق سمع و افشای مراسلات که از صور حریم خصوصی هستند، به رسمیت شناخته شده‌اند؛ هرچند در منابع اسلامی، اصطلاح خاصی تحت عنوان حریم خصوصی به کار نرفته است، اما در آیات و روایات معصومین، مصادیق حریم خصوصی مشخص شده که از این مصادیق می‌توان به استراق سمع و افشای مراسلات اشاره کرد و فقه امامیه با رویکرد تحویل گرایانه به این موضوع (حریم خصوصی) پرداخته است؛ یعنی از ماهیت و محتوای حریم خصوصی حمایت شده است، بدون آنکه نامی از آن برده شود (انصاری، ۱۳۸۳: ۴۹). امروزه در کشور ما پدیده‌های چون اینترنت، فضای مجازی و مخابرات و دسترسی آسان به اطلاعات و ارتباطات رواج گسترده‌ای یافته و افراد جامعه با این پدیده‌ها خو گرفته و بسیاری از کارهای شخصی خود را با دسترسی به این پدیده‌ها پیش می‌برند و در این زمینه قوانین متعددی به تصویب رسیده که از جمله این قوانین می‌توان به قانون تجارت الکترونیکی، قانون مجازات اسلامی، قانون آیین دادرسی کیفری، قانونی اساسی، قانون جرایم رایانه‌ای، قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند، اشاره کرد؛ همچنین در این زمینه ماده ۱۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۱۸ اعلامیه اسلامی حقوق بشر و ماده ۱۷ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی به بحث شنود مکالمات و افشای مراسلات پرداخته‌اند.

اما مسأله اینجاست که با وجود قوانین مختلف در بحث شنود مکالمات و افشای مراسلات، ابهامات و نواقصی و کاستی‌ها و خلأهایی در این زمینه وجود دارد.

در این بررسی سعی شده است تا ضمن بیان ماهیت و عناصر تشکیل دهنده جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات، موارد ابهام و خلأهای قانونی که در این زمینه وجود دارد نیز مورد تصریح قرار گیرد و راهکارهایی جهت جلوگیری از شنود مکالمات و افشای مراسلات ارائه شود و همچنین به بحث مبانی فقهی جرم انگاری این جرایم در فقه امامیه و نیز به تبیین موارد منع و جواز ورود به حریم خصوصی از منظر فقه امامیه پرداخته شود.

۲- ضرورت و اهمیت پژوهش:

در سال‌های اخیر در کشور ما پدیده‌هایی چون اینترنت، موبایل، دوربین‌های مدار بسته، شبکه‌های مخابراتی و دسترسی آسان به اطلاعات و ارتباطات مخابراتی رواج گسترده یافته و اشخاص با دسترسی به اطلاعات دیگران و ذخیره‌سازی آن‌ها و در مواردی سوء استفاده از این اطلاعات، آرامش آن‌ها را مخدوش و مملوک می‌نمایند.

با توجه به اینکه حمایت از حقوق شهروندی از اساسی‌ترین ضروریات شمرده می‌شود و جزو دستورالعمل‌های دولت قرار گرفته است؛ و همچنین با توجه به آنکه موارد ابهام، سکوت و تعارضات و خلأهایی در قانون وجود دارد و تا به حال تحقیق جامعی پیرامون این موضوع انجام نشده است؛ و نیز با توجه به اینکه علی‌رغم ورود فن‌آوری‌های اینترنتی و مخابراتی و استفاده‌های بسیاری که از آن‌ها می‌شود، قوانین ما با پیشرفت این پدیده‌ها تغییر چندانی نکرده است و در بسیاری از موارد مربوط به نقض حریم خصوصی، یا قانونی وجود ندارد و یا قوانین موجود کارآمد نمی‌باشد، انجام پژوهش حاضر به حقوقدانان و کارگزاران کمک می‌کند با اهمیت این جرم بیشتر آشنا شوند و موارد سکوت و ابهام را رفع نمایند.

همچنین بسیاری تصور کرده‌اند حمایت از حریم خصوصی، محصول کنوانسیون‌های حقوق بشر و خواستگاه آن غرب است، در حالی که تحقیق در منابع حقوق اسلام و منابع فقهی نشان می‌دهد که قدمت حمایت از حریم خصوصی در حقوق اسلامی و فقه بسیار بیشتر از سایر نظام‌های حقوقی است؛ حریم خصوصی منازل، ارتباطات، امور خصوصی و ... بیش از ۱۴۰۰ سال پیش مورد تأکید اسلام قرار گرفته‌اند، در حالی که نخستین جرقه‌های حمایت جدی از حریم خصوصی به قرون ۱۷ و ۱۸ میلادی بر می‌گردد که این موضوع مورد توجه قرار نگرفته و بسیاری از این قدمت حمایت از حریم خصوصی در حقوق اسلام و فقه غافل‌اند.

مسائل و مواردی از این دست اینجانب را مجاب نمود تا به انجام این تحقیق مبادرت نمایم تا گامی در این مسیر نهاده و بتوان با یاری خداوند به روشن شدن هر چه بیشتر موضوع و شناخت نیازهای افراد جامعه و دفاع از حریم خصوصی افراد و بررسی موارد نقص، ابهام و سکوت قانونی بپردازم، همچنان که با ارائه پیشنهاد، به سهم خود ثابت نمایم که خواستار بهتر شدن و ارتقای حقوق، قانون و در نگاه کلی‌تر جامعه‌مان هستیم، امید است که خداوند مهربان نیز یاری‌گرمان باشد.

۳- پیشینه پژوهش:

در بررسی پیشینه و سوابق مطالعاتی که اینجانب در بحث مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و ماهیت این جرایم در حقوق کیفری ایران انجام داده‌ام، پایان‌نامه‌ای را یافت نکردم که به بررسی شنود و دسترسی غیرمجاز و همچنین افشای غیر مجاز مراسلات توأمان باهم پرداخته باشد و همچنین مبانی فقهی جرم انگاری این جرایم را نیز بررسی کرده باشد.

در بررسی انجام شده، تنها سه پایان‌نامه مرتبط با بحث اینجانب یافت شد که به بررسی اجمالی و مقایسه آن‌ها با پژوهش خود می‌پردازم:

پایان‌نامه‌ای تحت عنوان: «استراق سمع، کنترل تلفنی در رویه دادرسی» نوشته سمیه برزگر، سال ۱۳۹۰ است که نگارنده این پایان‌نامه در صدد بیان جرم استراق سمع در رویه دادرسی بوده است، در حالی که پایان‌نامه اینجانب به بررسی ماهیت و ارکان این جرم و نیز علاوه بر شنود غیرمجاز، به جرم افشای غیرمجاز مراسلات می‌پردازد و این پایان‌نامه بحثی از افشای مراسلات به میان نیاورده است.

پایان‌نامه بعدی، پایان‌نامه‌ای تحت عنوان «بررسی قلمرو شنود و دسترسی به اطلاعات و ارتباطات خصوصی اشخاص» نوشته ی سید حسین مهدوی سلیمی، سال ۱۳۹۴ است که به بحث ضوابط و قلمرو این جرایم که مربوط به حقوق شکلی هستند پرداخته شده است در حالیکه پایان‌نامه ی اینجانب به مباحث ماهوی و ارکان این جرایم اختصاص دارد.

و پایان‌نامه آخر، پایان‌نامه‌ای تحت عنوان «دسترسی غیرمجاز افراد در فضای مجازی» نوشته کبری میرزاده سرند، سال ۱۳۹۵ است که در این پایان‌نامه به بحث دسترسی غیرمجاز پرداخته شده، در حالی که در پژوهش اینجانب به بررسی جرایم شنود، دسترسی و افشای مراسلات و همچنین مبانی جرم انگاری آن‌ها در فقه پرداخته شده است.

پایان‌نامه اینجانب از این جهت نوآوری دارد که علاوه بر بررسی ماهوی جرایم دسترسی، شنود و افشای غیر مجاز مراسلات، به بررسی مبانی فقهی جرم انگاری این جرایم نیز پرداخته است.

۴-اهداف پژوهش:

الف-هدف کلی:

تبیین مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و تبیین ماهیت این جرایم در حقوق کیفری ایران

ب-اهداف جزئی:

۱- تبیین رویکرد قوانین جاری نسبت به جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات

۲- بررسی حکم فقهی افشای مراسلات و دسترسی و شنود غیرمجاز مکالمات در فقه امامیه

۵-سؤالات پژوهش:

الف-سؤال اصلی:

۱-مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز و افشای غیرمجاز مراسلات چیست؟

۲-ارکان لازم برای تحقق جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات در حقوق

کیفری ایران چیست؟

ب-سؤال‌های فرعی:

۱- رویکرد قوانین جاری نسبت به جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات

چیست؟

۲- بر اساس ادله فقهی، حکم دسترسی و شنود غیرمجاز و افشای غیرمجاز مراسلات چیست؟

۶-فرضیات پژوهش:

الف- فرضیه های اصلی :

۱- مبانی فقهی جرم انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز و افشای غیرمجاز مراسلات اصولی همچون حرمت آبروی مومن و سایر ادله ی فقهی از جمله آیات و روایات و اجماع است.

۲- ارکان لازم برای تحقق جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات عبارت اند از: عنصر قانونی، مادی و معنوی، که میتوان در بحث عنصر قانونی به مواد ۱،۲،۳ قانون جرایم رایانه‌ای و در بحث عنصر معنوی به عمد در رفتار ارتكابی و اختیار و اراده آزاد مرتکب و همچنین در عنصر مادی به مواردی همچون انجام رفتار ارتكابی به صورت فعل و... اشاره کرد.

ب- فرضیه های فرعی:

۱- رویکرد قوانین جاری نسبت به جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات این است که قانونگذار در تعیین چهارچوب مشخص و ضمانت اجراهای معین برای این جرایم، علی رغم تصویب قوانین متعدد در این زمینه موفق نبوده و هنوز هم کاستی ها و نواقص و خلاء هایی در این زمینه به چشم میخورد.

۲- بر اساس ادله فقهی، حکم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و حرمت است مگر در مواردی که ضرورت وجود داشته باشد یا برای حفظ مصلحت اهم باشد

۷- روش تحقیق:

پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش پژوهش توصیفی - تحلیلی و استناد به منابع فقهی و حقوقی به بررسی موضوع می‌پردازد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش های استدلالی و استنباطی استفاده خواهد شد.

۸- ساماندهی تحقیق: